

Oponentský posudek diplomové práce

Autorka práce: Bc. Tereza Havránková

Název práce: Pohled na mateřství očima žen tří generací

Diplomová práce si klade za cíl zmapovat a komparovat proměny mateřství během života tří generací žen. Tyto generační proměny se snaží autorka zachytit skrze subjektivní nahlížení samotných matek, které pro svou výzkumnou sondu oslovila. Díky časové perspektivě několika desítek let si autorka může všimnout i dalších kontextů percepce a hodnocení prožívání mateřství respondentek. Téma považuji za celkem originální, lze sice dohledat několik obdobných kvalifikačních prací, ale tematika není v odborné literatuře doposud příliš reflektována empirickými výsledky. Proměny pojmání, prožívání a hodnocení mateřství jsou v literatuře spíše hypoteticky předpokládány či vyznívají poněkud populárně, redukovane. Pro tento typ závěrečné práce proto pokládám téma za velmi dobře zvolené, lze očekávat zajímavá a přínosná zjištění. Cíl práce je jednoznačně zformulovaný, definovaný hned v úvodu práce a je k němu i v průběhu odkazováno.

Teoretická část není sice rozsahem a poměrem k empirické části nijak rozsáhlá (necelých 30 normostran), volba kapitol je však bezprostředně vázaná na výzkumné téma. Teoretická část dokládá kvalitní orientaci studentky v české i zahraniční relevantní literatuře, včetně empirických studií. Jednotlivé kapitoly na sebe plynule navazují, působí plasticky, zároveň cíleně, udržují jednotnou linii. Studentka prokázala schopnost kritického odstupu od jednotlivých koncepcí, nenechala se strhnout k jednostranné dikci kultu mateřství. Cením si zejména sociokonstruktivistického pohledu, který umožňuje na tematiku nazírat právě prizmatem transgeneračních změn, posunů. Rovněž rozčlenění mateřství podle sociální role a identity umožňuje lépe precizovat jednotlivé pohledy na změny, které mateřství v životech žen (i mužů) nese. Logiku a plynulost argumentace považuji za přiměřenou vytyčeným cílům práce, argumentace graduje k předpokládanému následnému představení empirického designu.

Metodologická část obsahuje explicitní odůvodnění výběru relevantních metodologických nástrojů i výzkumného backgroundu. Vzhledem k charakteru výzkumného designu jsou metodologické prostředky zvoleny relevantně. Studentka taktéž akcentuje reflexi zvolených nástrojů a metodiky výběru respondentek. Jediné, co v této části postrádám, je pregnantnější definování výzkumných otázek - studentka zde pouze popisuje cíle, ke kterým by chtěla dospět, ale tyto cíle již nedokládá vhodně položenými výzkumnými otázkami.

Z analytické a interpretační části nelze přehlédnout velmi kvalitní zvládnutí práce se získanými daty. Autorka strukturuje jednotlivé kategorie posloupně, dikcí odpovídající žánru. Data jsou představena přehledně, s detailní analýzou, která vyúsťuje ve stěžejní část práce – generační proměny. Studentce se podařilo nejen zachytit, ale i citlivě interpretovat trendy proměn mateřství v životech matek tří generací, což přináší velmi zajímavou sondu nejen do života těchto žen, ale rovněž poukazuje na kontext společenských vlivů. Diskuse vlastních zjištění je dostatečně propojená s literárními zdroji uvedenými v úvodních kapitolách, studentka také adekvátně reflektuje limity své práce.

Přestavovaná analýza dat mě inspirovala k několika otázkám k diskusi u obhajoby práce:

1, V práci je popisováno, že jedním z možných úhlů pohledu na kvalitu prožívání a hodnocení mateřství je i věk, kdy se ženy staly matkou. Zaregistrovala studentka mezi třemi generacemi žen nějakou změnu v hodnocení věku, kdy je na mateřství pohlíženo jako na brzké a pozdní?

2, Analýza a interpretace dat se věnuje převážně „rodícímu se mateřství“ – tedy těhotenství, porodu, „adaptaci“ na roli matky. Lze v rozhovorech s respondentkami nalézt

i linii hodnocení sama sebe v roli matky s odstupem času? Lze vysledovat nějaké kvalitativní posuny během „praktikovaného mateřství“ – tedy v době, kdy se matky intenzivně věnovaly výchově dítěte a během „distancovaného“ mateřství – tedy v době, kdy už byly jejich děti víceméně samostatné? (vyjma nejmladší generace matek)

3, Ačkoli studentka představila bohatý analyzovaný materiál, téma mateřství nelze v jedné práci vyčerpat. Mohla by navrhnout další směřování výzkumných šetření v této tematice?

Z jazykového hlediska nelze mít k práci výraznějších připomínek, je psána čtivě, přitom je zachována vysoká kvalita odborného jazyka a dikce. Vážnější nebo frekventované gramatické chyby či překlepy se v textu nevyskytují. Po formální stránce mám drobnější připomínky k citačním normám, autorka v seznamu literatury používá nestandardní citační normu. Dále postrádám u tabulek jejich označení, některé tabulky (např. s. 86, 91) nejsou příliš přehledné. Na druhé straně oceňuji celkovou strukturovanost, přehlednost práce, grafické ztučnění důležitých kategorií a výroků.

Diplomová práce Terezy Havránkové naplňuje parametry pro daný typ absolventské práce, je dodržen požadovaný rozsah textu a obsahuje veškeré povinné součásti práce. Tereza prokázala badatelskou citlivost, výsledná diplomová práce je velmi kvalitní.

Předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě, s hodnocením „výborně“.

V Praze dne 12. 1. 2012

PhDr. Pavla Skasková